

STUDENT

De KlimaatHelpdesk

Antwoorden op complexe klimaatvragen voor iedereen

“Wat is een gesmolten-zout-reactor en is dit een alternatieve energietechnologie?”, “Welke wereldkeuken is het duurzaamst?” en “Hoeveel CO₂-uitstoot wordt veroorzaakt door universitair onderwijs en hoe zou deze uitstoot het beste verminderd kunnen worden?” Als een antwoord op deze vragen je interesse wekt, kun je je voor deze en nog vele andere klimaatvraagstukken wenden tot de website van de KlimaatHelpdesk. Deze non-profitorganisatie, draaiend op de inzet van vrijwilligers, probeert begrijpelijke en wetenschappelijk onderbouwde antwoorden te geven op ingestuurde vragen over klimaatverandering, de energietransitie en de (inter)nationale aanpak daarvan. In dit interview vertellen twee mensen die betrokken zijn bij de KlimaatHelpdesk, Jonna van Mourik en Brendan Oerlemans, over hun werkwijze en ervaringen.

Van vraag naar antwoord

Jonna van Mourik, masterstudent Climate Physics met een focus op atmosfeerdynamica, is als vrijwilliger naast haar studie actief als redacteur bij de KlimaatHelpdesk. Ze was recent bezig met de vraag “Wat is er gebeurd met de zure regen uit de jaren zeventig en tachtig?”, waarvan het antwoord ondertussen te lezen is op de website [1].

Per vraag die binnenkomt moet worden gekeken of de formulering geschikt is. Jonna legt dat uit: “Soms is een vraag zo specifiek dat alleen de vraagsteller er iets aan heeft, terwijl je, als je de vraag iets breder zou trekken, veel meer mensen bereikt.” Ook moet de vraag niet te uitgebreid of te suggestief zijn, maar vaak kan de vraag aangepast worden zodat deze geschikt is voor publicatie.

Brendan Oerlemans, coördinator van de KlimaatHelpdesk met een achtergrond in oceanografie, voegt toe: “Subjectieve vragen, zoals ‘Moeten universiteiten de banden met de fossiele industrie verbreken?’ kunnen, hoe interessant ook, niet worden behandeld. Dat soort vragen hebben inherent een stukje beleid en subjectiviteit waardoor je deze niet aan één wetenschapper kunt stellen.”

Na de acceptatie van een vraag is de volgende stap het zoeken naar een geschikte wetenschappelijk expert om een antwoord te schrijven. Vervolgens checkt een tweede expert als reviewer of alles klopt wat er wordt geschreven. De KlimaatHelpdesk

zorgt daarna dat het artikel goed leesbaar wordt, ook voor mensen zonder wetenschappelijke achtergrond.

“Het is leuk om te zien hoe je eigen theoretische kennis op een begrijpelijke manier op papier gezet kan worden”, vertelt Jonna. “Vanuit mijn studie denk ik helemaal niet meer na over woorden als ‘emissie’, terwijl je het voor een breder publiek veel beter over ‘uitstoot’ kunt hebben. Dat soort kleine dingen kunnen al het verschil maken.” Maar het is bij de KlimaatHelpdesk helemaal niet nodig om als redacteur onderwerpen te kiezen waar je veel van af weet. “De laatste vraag die ik geaccepteerd heb, gaat over het verschil in uitstoot tussen arm en rijk. Daar ben ik juist zelf heel benieuwd naar.”

Brendan legt uit hoe nuttig het is om het intern multidisciplinair aan te pakken. “Juist omdat we artikelen publiceren voor een breed publiek, kan het heel handig zijn om als redacteur aan de slag te gaan met een onderwerp dat niet in jouw eigen richting of wetenschappelijke bubbel zit, zodat je er met een onbevengden blik in gaat. Daardoor heb je het eerste laagje van het creëren van begrijpelijkheid in het uiteindelijke artikel al gewaarborgd. Daarnaast is het werk bij de KlimaatHelpdesk hierdoor eigenlijk ook gewoon een legitieme manier om allerlei mensen, die je normaal niet zou spreken, met vragen te mogen bestoken.”

Wetenschap en desinformatie

Het is voor de gemiddelde Nederlander vaak verre van makkelijk om aan juiste en vooral begrijpelijke informatie over het klimaat te komen. Naast eventuele betaalmuren die toegang verhinderen, zijn wetenschappelijke artikelen ook niet geschreven in een voor iedereen begrijpelijke taal. De KlimaatHelpdesk probeert daarom een brug te slaan tussen wetenschappelijk onderzoek en het bredere publiek.

Jonna vertelt over bronnen waar neppe informatie over het klimaat op een aantrekkelijke manier wordt gepresenteerd. Artikelen van de KlimaatHelpdesk kunnen tegenwicht bieden, door bijvoorbeeld via gerelateerde zoektermen bij iemands zoektocht ook naar boven te komen.

Brendan voegt toe: “Dat soort bronnen geven informatie waar 99% van de klimaatwetenschappers niet achter staat. Maar wat deze bronnen wel goed doen, is het heel toegankelijk maken van wat ze schrijven, en daardoor spreekt het mensen toch aan [2]. Wat ik me altijd voorstel, is dat er iemand op een familiediner was waar een oom allerlei uitspraken deed over het klimaat, thuiskomt en zich afvraagt: klopt dat eigenlijk allemaal wel? Wat wij dan willen, is dat ze bij ons terechtkomen, in plaats van bij zo’n eerdergenoemde site. Ook is de transparantie jegens de gebruiker in hoe wij te werk gaan erg belangrijk. Het is niet zomaar de mening van één persoon, er staan

Op de redactie van de KlimaatHelpdesk, met links Jonna van Mourik.

Brendan Oerlemans.

heel veel wetenschappelijke experts achter ons initiatief – dat willen we ook uitstralen.”

Niet alle wetenschappers voelen zich comfortabel in de rol als activist, terwijl zij als geen ander de feiten omtrent klimaatverandering begrijpen. Brendan vertelt: “De KlimaatHelpdesk is voor de mensen die zich als vrijwilliger aansluiten vaak een mooie manier om vanuit hun eigen vaardigheden en kennis iets bij te dragen buiten de academische wereld, zonder direct heel activistisch te moeten zijn. Wetenschappers die benaderd worden, werken er graag aan mee.” Jonna heeft zich aangesloten bij de KlimaatHelpdesk om beter te leren haar kennis over klimaatverandering op een eenvoudige en toegankelijke manier onder woorden te brengen. “Het gaat erom van de fysica die voor andere mensen heel moeilijk is iets begrijpelijks maken.”

Klimaatseptici

Brendan vertelt dat ze wel eens vragen krijgen van klimaatseptici, bijvoorbeeld of de mens wel verantwoordelijk is voor klimaatverandering terwijl klimaatverandering van alle tijden is. Het zijn dan niet altijd vragen, maar vaker een bundeling van losse feiten van verschillende

plekken geplukt in een compact verhaaltje met de vraag: waarom is dit dan niet zo? Brendan legt uit hoe ze daarmee omgaan: “Vaak hebben we een deel van de vragen al eerder beantwoord en dan refereren we naar onze site. Soms valt er, na wat mailcontact, wel een duidelijke vraag uit te destilleren en dan proberen we wel echt het gesprek gaande te houden. Het deel van de mensen dat is vastgeroest in hun visie overtuig je niet meer, maar er is ook een grote groep mensen die wel iets wil leren en op zoek is naar goede informatie, maar die niet kan vinden. Het is heel mooi als je met hen het gesprek aan kunt gaan.”

Reacties

In 2022 heeft de KlimaatHelpdesk 790.000 websitebezoeken gehad en 44 klimaatvragen beantwoord [3]. Het is niet altijd mogelijk om reactie te krijgen van de vraagsteller op het antwoord dat ze gevonden hebben – je kunt namelijk ook anoniem je vraag insturen. Desondanks krijgen ze veelal heel positieve reacties. Brendan legt uit: “Mensen zijn tegenwoordig gewend om op internet comments te plaatsen waar nooit wat mee wordt gedaan. Maar als het een goede vraag is, dan gaan wij

ermee aan de slag. Mensen zijn vaak positief verrast dat er wetenschappers bezig geweest zijn met een vraag die zij even snel gesteld hebben, dat waarden ze echt. Dan krijgen mensen toch het gevoel dat ze serieus genomen zijn.”

Zelf iets doen?

Als je zelf geïnteresseerd bent geworden om als vrijwilliger aan de slag te gaan bij de KlimaatHelpdesk, of als je zelf een vraag zou willen stellen, neem dan contact op! Hier vind je een paar manieren om de sociale media van de KlimaatHelpdesk te kunnen bereiken: www.instagram.com/klimaathelpdesk, <https://twitter.com/klimaathelpdesk>, www.linkedin.com/company/klimaathelpdesk, en kijk uiteraard ook op de website: www.klimaathelpdesk.org.

REFERENTIES

- 1 E. Buijsman, *Wat is er gebeurd met de zure regen uit de jaren zeventig en tachtig?* (juni 2023) www.klimaathelpdesk.org/answers/wat-is-er-gebeurd-met-de-zure-regen-uit-de-jaren-zeventig-en-tachtig.
- 2 Een voorbeeld van zo'n bron met incomplete of ongenueanceerde informatie op een prettige manier gepresenteerd is de website klimaatfeiten.nl.
- 3 The KlimaatHelpdesk Board, *Numbers & Figures*. In *KlimaatHelpdesk Yearbook 2022* (p. 4).